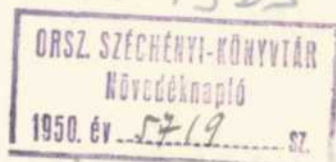

Kustolainen

KOSZTOLÁNYI DEZSŐ
A SZEGÉNY KISGYERMEK
PANASZAI

TEVAN-KIADÁS

190.323

Mint aki a sinek közé esett . . .

És általérzi tűnő életét.
Míg zúgva kattog a forró kerék,
Cikázva lobban sokszok ferde kép
És lát, ahogy nem látott soha még.

Mint aki a sinek közé esett,
A végtelen, a távol életet
Búcsúztatom, mert messze mese lett.
Mint aki a sinek közé esett.

Mint aki a sinek közé esett —
Bús panoráma, rémes élvezet —
Sinek között és kerekek között,
A bús idő robog fejem fölött.
És a halál távolba mennydörög,
Egy percre megfogom, ami örök,
Lepkéket, álmat, rémest, édeset.

Mint aki a sinek közé esett.

És látom Őt, a Kisdedet,
Aki fehérle ingbe lépdél.
Még lopva=lopva rám tekint
És integet szőke fejével.

Arany gyertyácskát tart keze
És este félve ül le mellém.
Hallom kacagni csendesen
S látom alvó fejét a mellén.

Ő a pap, az igaz, a szent,
Bámulom, mint egy ismeretlent.
Gyónok Neki és áldozok
És megsiratom Őt, ki elment.

A doktor bácsi.

Áldott aranyember.

Világító, nyugodt szemei kékek.
Komoly szigorral lép be a szobába,
Szemébe nézek és cseppet se félek.
Borzongva érzem biztos ujjait,
Ha kis sovány bordáimon kopog.
Ősz bajusza a fagytól zuzmarás,
Hideg kezén arany gyűrű-sorok.
Oly tiszta és jó. Ő ír medicinát,
Keserűt, édest, sárgát vagy lilát.
Az ő kezéből hull kis paplanomra
Nagynéha egy halvány, szelid virág.
Rágondolok, ha szörnyű éjszakákon
Párnáimon oly egyedül sirok.
Ő az egészség és bizonyosság,
Titkok tudója és csupa titok.
Gazdag s nyugodt. Nehéz bundája ott lóg,
Prémét szelíden prémezi homály.
De elmegy innen és itt hagy magamra.
Színházba tér, vagy csendbe vacsorál . . .

Ilyenkor látom őt a páholyában,
Amint valami víg tréfán nevet.
De kék szeme egyszerre elsötétül
S rám gondol, mit csinál a kis beteg?

A béke ő, a part, a rév, az élet.
Jaj, hányszor néztem jó arcába hosszan,
Míg ájuló álomba, lengve árván,
Kis ágyamon, mint egy bús barna bárkán,
Ködös habok közt ringatóztam.

Mult este én is jártam ottan,

Hogy bíbor lázba hánykolódtam
Az üvegajtó állt elé, m,
A zajtalan, a hangtalan,
Csupa ezüst, csupa arany,
A sarka tűz, kilincse fém.
Az üvegajtó állt elé, m,
Üvegje köd és alkonyat,
Bámultam benne arcomat
S mint vízi árny lengett felém,
Akár vak tükrök lemezén,
Hogy bíbor lázba hánykolódtam.

Néztem közelről meghatottan,
Ez az ajtó, ismertem én,
Ezen suhant el kisöcsém
S ezen a bűvös, tükrös ajtón
Ment el, mikor leszállt az alkony,
Kis, kékszemű húgom, szegény.
Már régesrég ismertem én.
Csupán egy tükör az egész,
Aki belenéz, belevész
És aztán nincs többé remény,
Egy kép az üvegen kilobban.

Mult este én is jártam ottan.

Ó, a halál.

Mi ismerjük csak, pici gyerekek.

Utunkba áll

S könnyes, pityergő szájunk megremeg.

Ó, a halál.

A játszótársunk és tréfál velünk.

Rohanva száll –

Ő a fogó – és jaj, jaj, jaj nekünk,

Tépázza gallérunk, ijedve forgunk,

És kacagás közt betöri az orrunk.

Kutakba látjuk, mély vizek felett,

Sötét szobákba kuksol reszketeg

Lepedőben – így mondta épp a dajka –

Kasza van a kezében, csúf az ajka

És fondoran vigyáz,

Mikor suhan az esti láz

S a hőmérőn, ha ugrik a higany,

Csontos markába hahotáz vigan.

Övé a bál,

Ő a halál.

Farsangos éjen a nagyok mulatnak,

De kis szobánkba fekete az ablak,

Az éjbe kint

Ő ránk tekint.

Mi gyermekek, mi küzködünk vele

S játékpuskánkat fogjuk ellene.

Még büszkén vallom, hogy magyar vagyok.
És nagyapám, a régi katona
Hallgatja mosolyogva, boldogan,
Sebforradástól lánghol homloka
S én, térde közt, hadarva szavalok,
Hogy győznek mindenütt a magyarok.

Csak a szeme borul el néha kissé:
Jaj, meg ne tudja ez az árva gyermek,
Hogy vannak messze, különös világok
S aranyba nyílnak a versaillesi kertek.
Jaj, meg ne tudja és ne lássa őket,
Ne lássa fényük és ne hallja hangjuk.
A magyar szó a hét szilvafa alján
Körötte most még mint tengermoraj zúg.
Óvjatok édesen ez édes álmát,
Mint álmát a szegény beteg gyerekeknek,
Hogy meg ne tudja, élete nem élet,
És meghalt már, bár alig született meg.
Jaj, meg ne tudja, hogy hiába minden,
Ha dalol és ha a távolba lát,
Mert néma gyermek minden kismagyar
S a Nagyvilág nem érti a szavát.

Azon az éjjel
Az órák összevissza vertek.
Azon az éjjel
Holdfényben úsztak mind a kertek.
Azon az éjjel
Kocsik robogtak a kapunk alatt.
Azon az éjjel
Könyben vergődtek a fülledt szavak.
Azon az éjjel
Égett szobánkba gyertya, lámpa.
Azon az éjjel
Féltünk a borzadó homályba.
Azon az éjjel
Arcunk ijedt volt, halavány.
Azon az éjjel
Halt meg szegény, ősz nagyapám.

Azon a reggel
Csupa rokon jött, sirató nép,
Azon a reggel
Sűrögtek az öreg mosónék.
Azon a reggel
Kendővel kötötték fel gyenge állát.
Azon a reggel
Búsan vezettek a feldúlt szobán át.
Azon a reggel
Rozsdás pénzt tettek kék szemére,
Azon a reggel
Riadva bámultam feléje.
Azon a reggel
Csak hallgatott makacs ajakkal.
Azon a reggel
Olyan volt, mint egy néma angyal.

Már néha gondolok a szerelemre.
Milyen lehet – én Istenem – milyen?
Találkoztam tán véle messze=messze,
Valahol Andersen meséiben?
Komoly és barna kislány lesz. Merengő.
A lelke párna, puha selyemkendő.
És míg a többiek bután nevetnek,
Virágokat hoz a bús kis betegnek.
Ágyamhoz ül. Meséskönyv a szeme.
Halkan beszél, csak nékem, soha másnak.
Fájó fejemre hűs borogatást rak.
És kacagása hegedű=zene.
Egy lány, ki én vagyok. Hozzám hasonló.
Különös, titkos és ritkán mosolygó.
Az éjbe néző. Fáradt. Enyhe. Csendes.
Csak széttekint és a szobánkba csend lesz...

Az iskolában hatvanan vagyunk.

Szegény legénykék. Picik és nagyok
S e hatvan ember furcsa zavarában
A sok között most én is egy vagyok.
Ez más, mint otthon. Festékszag, padok,
A fekete táblácska és a kréta,
A spongya hideg, vizes illata,
Az udvaron a szilfa vén árnyéka,
S a kapunál — az arcom nézi tán? —
Egy idegen és merev tulipán.

Ez más, mint otthon. Bús komédia.
Lélektetvisszafojtva, félve nézem,
Hatvan picike fej egyszerre int
S egyszerre pislant százhusz kis verébszem.
Hatvan picike fűrgő szív dobog,
Hatvan kis ember, mennyi sok gyerek,
Amerre nézek, mint egy rengeteg,
Kezek, kezek és újra csak kezek.
Mint kócbabácskák a török bazárba
Egy hűs terembe csendesen bezárva.
Az orruk, a fülük, mint az enyém
S a feje is olyan mindenkinek.
Mi végre ez a sok fej, kéz, fül, orr,
Sokszor csodálva kérdezem: minek?

Ti, akik zárt ajtók előtt szepegtek,
Kis társaim, az éji hidegen.
Játékaim nem adom oda nektek,
Mert véretek makrancos=idegen.
Garabonciások, kis ördögök,
A hajatok lóg, zöld a körmötök.
Ordítottok és ha ajtónkat kitárnám,
Az üvegalmárjonnak rontanátok,
Zengetnétek tütülő harsonátok
És szánkáznátok szőnyegünk virágján.

De azt akarom, tisztán és fehéren,
Legyetek vígak és bársonyba=járók.
A kezetekben egy nagy arany=érem,
S hódítsátok meg az egész világot.
Tínektek is legyen, ami enyém,
Arany=rétes, habos, krémes=lepény.
És menjetek tovább kis szösze hajjal,
Kék nyakkendővel menjetek tova.
Legyen tiétek az alkony, a hajnal,
A kincs, a gyémánt, a vizit=szoba.
Legyen minden cukrászda a tiétek,
A méz, a bonbon, és a karamell
És szoptasson ez a kegyetlen élet,
Mint egy szelíd és lanya anya=mell.

Ó, hányszor látlak mégis bennetek,
Bus testvérekéim, rongyos gyermekek.
Deres kertekben, ablakom alatt
Ott lázadoztok ti ijesztve, némán,
Kézkubbonyos pici=pici csapat,
A hóba, ködbe, fenyvesek árnyékán,
A pici kőműves, mily csatakos,
Milyen fakó a pöttön lakatos,
Az ács fia, mint Jézus, néma csendben,
A kis kovács pörölyt emel ijedten
Sir a bognár, az asztalos fia,
Egész, egész gyermek=ármádia.

Apámat hívnám, de ő alszik mélyen,
A messzeség zenél a messze éjen.
És nézem őket és siratom őket
Az éjjeli, makrancos zendülőket.
Harcolok csennel és meleg szobával,
Nyitott szemmel velük szövetkezem.
És ablakon és véren, sorson által
Őnékik nyujtom úri kis kezem.

Mostan színes tintákról álmodom.

Legszebb a sárga. Sok=sok levelet
E tintával írnék egy kisleánynak,
Egy kisleánynak, akit szeretek.
Krikszkrakszokat, japán betűket írnék
S egy kacskaringós, kedves madarat.
És akarok még sok másszínű tintát,
Bronzot, ezüstöt, zöldet, aranyat.
És kellene még sok száz és ezer
És kellene még aztán millió:
Tréfás=lila, bor=színű, néma=szürke,
Szemérmes, szerelmes, rikitó.
És kellene szomorú=viola
És téglabarna és kék is, de halvány,
Akár a színes kapuablak árnya
Augusztusi délkor a kapualján.
És akarok még égő=pirosat,
Vérszínűt, mint a mérges alkonyat.
És akkor írnék, mindig=mindig írnék
Kékkel hugomnak, anyának aranyal,
Arany=imát írnék az én anyámnak,
Arany=tüzet, arany=szót, mint a hajnal.
És el nem unnám, egyre=egyre írnék
Egy vén toronyba szünös=szüntelen,
Oly boldog lennék, istenem, de boldog.
Kiszínezném vele az életem.

Mikor az este csendesen leszáll
Bús lesz a kertünk, mint a temető.
Szomorkodik a vén jegenye=szál
S a hold ezüst lepelbe leng elő.

Sápadva bolygom át a régi kertet,
A vén akácok látnak s megijednek.

A kisgyerek lesunyja a fejét
És fél az éj. És reszket a setét.

Este, este . . .

Árnyak ingnak

És bezárjuk ajtainkat,

Figyelünk a kósza neszre.

Egy vonatfütty messze=messze.

És a csend jó.

Alszik a homályos éjbe

Künn a csengő.

A dívány elbújik félve,

Szundit a karosszék.

Álmos a poros kép.

Alszanak a csengetyűk.

Alszanak már mindenütt.

A játékok, a karikahajtók,

A szegény tükör oly hallgatag lóg.

Az óránk is félve üt.

Alszik a cicánk s a vén szelindek.

Fel ne keltsük — piszt — e sok=sok alvót.

Alszanak a régi réz=kilincsek

S alszanak a fáradt, barna ajtók.

A kis mécs.

Az este bús cselédje.

Álmosan virraszt az asztalon.
S az olajfoltos ernyőre nézve
Sercegését búsan hallgatom.
A szobánk kis napja. Álom.
Az arany olaj az árnyon
És a fény folyó arany
Szerteömlő, szótalan.
És a fülke csodapalota.
Távol árnyak lengenek oda.
Csendesen vetik az ágyat
És a párna barna árnya
A fehér ajtóra bágyad.
Félszeg árnyék=figurák.
Mind kevélyek és furák.
Egyik a felhőkbe nyargal,
Másik hadonáz a karddal
És a párnát egyre rakjuk,
Ferdül, fordul az alakjuk,
Mit a szorgos fény kimintáz.
Panoráma, esti színház.
Hordjuk a fehér petrencét
S nő a vánkos furcsa tornya
A kis ajtón — messze emlék —
Hullámozva, ringatózva.
Égig ér már a kevély vár:
Száz alak omol le s újra felkel.
És mi szívdobogva nézzük,
Félve sandítunk feléjük
Az éjben rubinpiros fülekkel.

Mi ez, mi ez?
Szűz Mária.
Mi ez, mi ez?
Isten fia.
Védd meg szegény kis gyermeked.
Alázatos szívem remeg.
Fehérlő orgonák közt jártam.
És egy leány a mély homályban
Haragoszöld lombok között
Vetkőzködött, öltözködött.
Olyan volt, mint egy kis cukorbaba.
Fehér hátára hullt sötét haja.
Cikáztak az aranyoszöld legyek
A fekete földön s ő nevetett.

Hogy nevetett.
Mondd, mit akarhat tőlem Ő,
Miért fél így a remegő
Bús kisgyerek?
Azóta folyton erre gondolok csak,
A tárgyak álmosan forognak,
Jaj, jaj nincs erre szó,
Léleketállító
Gyönyör
Gyötör.
Kiszárad tikkadt ajakam
És sírok, szégyelem magam
És lángvörös a bús világ
Az arcom ég pirúlva forrón
És délután vérzik az orrom,
Látok ezer tűzpántlikát.

És látom Őt — oly szenvedő és halvány —
A padlásunk derengő rejtekén,
A zöldszínű homályon, sárga szalmán
És minden este korán fekszem én
És bárhova megyek, mindig felém jön,
A zongoraszobában, az ebédlőn
És lihegek és ég szemem
S álmatlanul dadogok Néki, Néki
És a szemem a szoknyáját letépi
És látom Őt, Őt meztelen.

Én Istenem.

Nézd kis karom minő sovány.

Milyen zavaros a szobám.

Mi lesz velem?

É_n félek.

Az élettől és sötétől,
Mely mindenütt kegyetlenül elér,
Ha száll a nap
Az ablakom alatt
Hullámozik az ismeretlen éj,
A végtelen és ismeretlen éj.
Egy tenger – vészesen és feketén –
Csendes sírásom benne elmerül,
Mint holt madár a tenger fenekén.
A kisgyerek magába sír szegény.

Sírok, sírok, mindig csak egyedül
És senki meg nem értett még soha.
Oly ismeretlen ez a Nagyvilág
S olyan borzasztó a sötét szoba.
Lábujjhegyen kell járni a világban.
Az éjszakában annyi a vonat,
Mely összerág és széttöri gerincem
S vígan megőrli fájó csontomat.
Az éjszakában annyi rém, kísértés.
Golyó, kötél, bítófa, kard remeg
S hegyes fülekkel, hiéna=szemekkel
Leskelnek rám a gonosz emberek,
Kik vascipőben jönnek egyszer értem,
Bőszült ököllel döngetik az ajtóm,
Ecetet adnak, hogyha inni kérek
S felráznak, ha alélt fejem lehajtom.

Minden bokorba leskelődik egy=egy,
Nincs menekülni egy picinyke rés.
Ó jaj nekem, oly fürgék a gonoszak
S olyan sok a halál s a temetés.

Zörgő szekéren az idegen ember
Tudom, hogy elvisz engem is egy éjjel
S szegény anyám az ablakunkra rogyva,
Bámul utánam könnyes, kék szemével.

Ódon, ónémet, cifra óra
Áll a szekrényünk tetején,
Szálló korok bús bámulója
Közönyösen tekint felém.
Aranycirádás picci tükrén
Még mosolyog a rég letűnt fény,
De már nem úgy, mint hajdanán.
Mert ő ütötte el az éjfél,
Mikor meghalt a szépnyám,
Fehér, mosolygó szépnyám.

Már nem vakít ragyogva többet
A sápadt Altwien=porcelán,
Parókás, farsangos időknek
Parfümjét leheli reám.
Nehéz, tömjénes, cukros illat,
A lelkemig fáj, szívemig hat
S a multat visszaálmodom,
Hogy ez aranyló óra mellett
Az apám játszott egykoron,
Apám nevetgélt egykoron.

Ha künn az alkony álmokat hív,
Cseng=bong a titkos, méla hang
És babonásan átmorajlik
A dallamos üveg=harang.
A zúgó érc=gyűrűn fölébred
Valami szunnyadó kísértet
S szellem=szaván dalol, dalol,
Minthogyha egy halk bánatos hang
Beszélne a sírok alól,
Felelne a sírok alól.

A régi óra egyre jár csak,
Mint egy tipegő néni,
Köröttem árnyak, éji árnyak,
Szemem könny és köd lepi be,
Mert félve sejtem, érzem, érzem,
Hogy elsápadnak majd egy éjen
Az apró arany=angyalok
S ez óra veri el az éjfélt,
Ha majd egy éjjel meghalok,
Ha egyszer én is meghalok.

Lánc, lánc, eszterlánc,
Eszterlánci cérna
Kisleányok bús körében
Kergetőzöm én ma.
Nincs semmi aranyom,
Jobbra=balra löknek,
Körbe=körbe, egyre körbe,
Láncán kis kezöknek.
Merre menjek, szóljatok?
Hátra vagy előre.
Az erdőben megbotoltam
Egy nagy, csunya kőbe.
Voltam én is jó fiu,
Istenem, de régen
Csigabigát én is hívtam
Künn a régi réten.
Verset mondtam én is ám
Gilice madárra,
Magyar gyerek gyógyította,
Török gyerek vágta.
Jártam az erdőkbén is
Csillagot keresve,
Aranykapun én is bujtam
És aludtam este.
Nézzetek rám, húgaim,
Éjjel most nem alszom.
Bámulom a holdvilágot,
Véres már az arcom.
Nézzetek rám, lelkeim,
A cipőm levásott.

Körmeimmel kárörömmel
Csúnya gödröt ások.
Szánjatok meg, sziveim,
Rongyos a kabátom
Szédül a lánc, szédül a tánc,
Már utam se látom.
Szeretem a láncot én,
De úgy fáj e sok lánc,
Szeretem a táncot is én,
Csakhogy ez pokoltánc.
Engedjetez innen el,
Hagyjatok magamra.
Este szépen süt a lámpám,
Este jó a kamra.
Hagyjatok szaladni még,
Tündérekbe hinni.
Fehér csészéből szelíden
Fehér tejet inni.

A kárcsak egy kormos szénégető
Fekete az apám és szigorú.
Nem csókol meg és sose nevet ő,
A homlokán titokzatos ború.
Miért nem beszél? Mi szótalán eszünk
S ő felkel és a csillagokba turkál
Egy hosszú csóvel a temetőútnál
És sose mutat csillagot nekünk.
Csak nézem őt. Körötte száz csoda.
Korongok, mérgek, kémszerek pora.
Olyan tudós, erős, akár az isten
Ha nála aluszom és a homályon
Bús rémeket idézek, szinte várom,
Mikor zörget rablókéz a kilincsen,
Hogy összetörje és vadúl lelőjje . . .

Ugy szeretem s félek vacogva tőle
És félek, hogy egyszer a fegyverével
Saját koponyáját locscsantja széjjel,
Vagy elmegy innen s nem jó soha vissza
S vérben, halálban omlík el a titka.

Ha elmarad, virrasztva sírok éjjel.

Ilyenkor kimegyek.

Az udvar alján

Kel az újhoid – oly vézna, furcsa, halvány –
Olyan, mint egy arcél. Oly hallgatólag.
Akár apám kemény és sárga arca
Egy fekete keménykalap alatt.

A pámmal utazunk a vonaton.
Dermedt, sugáros, éji nyugalom.

A szunnyadó csend olyan lomha, mély.
De ébredesz, hallucinál az éj.

Fázik az erdő, csontkemény a föld,
A dermedő ég alja sárgazöld.

Itt=ott egy oszlop, éjsötét palánk,
Benn a kunyhókba késő lámpaláng.

Egy folt az éjbe, szürkülő fehér.
Egy ember. Egy hóban rekedt szekér.

Valami zaj, valami halk sirás.
Egy csillag árnya? Vagy valami más?

Fekete, nagy, ijesztő szélmalom.
Kék hold cikázik a fehér havon.

A nyuska régi képe.

Jaj de édes.

Itt oly fiatal még. Tizenhat éves.
Mellén egy nagy elefántcsontkereszt.
De dús, komoly haján, bársony ruháján
Titkos jövődők szenvedése rezg.
Keze ölében álmodozva nyugszik
Karperecek, gyűrűk súlya alatt
És könnyen az asztalra könyökölve
Feje előrebillen hallgatag.
Oly idegen így. Olyan ismeretlen.
Tündéri ábrándok menyasszonya.
Csak a szeme nevet rám ismerősen,
Két mélabús, merengő viola,
Csak két szemében ismerek magamra,
Mely eljövendő álmoktól homályos
S rettegve a bús végtelenbe dermed.

A lelkem már körötte szálldos.

Szegény anyám csak egy dalt zongorázik.

Egy árva dalt. Azt veregeti folyton
És megbicsaklik elefántcsont=újja
A fekete=fehér elefántcsonton.
És elfelejti, próbálgatja egyre,
És szállni vágy, mint vérző sas a hegyre,
Mert szállni tudna, szállni és repülni,
De visszahúzza újra ezer emlék.
Ezt zongorázta kisleánykorában
S mikor apuskával egymást szerették.
Ezt próbálgatta, amikor születtem
És megtanulta, elfeledte csendben.
Jaj mennyi vágy van benne, hosszú évek.
Egy szürke dalban egy szent, szürke élet.
Hogy össze nem rogy a szobánk alatta,
Hogy össze nem rogy menten aki hallja.
E dalban az ő ifjúsága halt el
S a semmiségbe hervadt vissza, mint ő.
Kopog-kopog a rossz vidéki valcer
És fáj és mély, mint egy Chopin=keringő.

Én öngyilkos leszek...

mondom kesergőn,
Csak nézzen rám valaki görbe szemmel.
Úgy felkötöm magam a városerdőn,
Vagy revolverrel, mint sok más nagyember.
Akkor azután sirhatnak miattam,
Leragadt szemmel, sárgán, csendben alszom
Rózsák között, kék fátyolokban arcom
S ha hívnak is, nem szólok sohatöbbé.
Az ostromom, csigám örökli öcskös.
A bélyegkönyvet valami közömbös,
A kisszínházam a kicsi hugom,
Vagy egy parasztfiúcska, mit tudom.
Úgy elmegyek, hogy aztán sose láttok,
Csak kiskabátom kérdi reggel: hol van?
Úgy itt hagyom ezt az egész világot,
Amelybe annyit, ah annyit csalódtam.
»Szegény fiú« mondják majd hangtalan,
»Egy pici angyal felrepült az égbe.«
S egyszerre roppant sajnálom magam
S én is szepegeve suttogom: »Szegényke...«

A rokonok.

Szelídek és nyugodtak.

Ez székely, az meg lágy és bús magyar.
Dülledt szemekkel virradtig boroznak.
Az egyik régi verseket szaval,
Hogy mikor Pesten iskolába járt,
Mint tépte a rózsákat és a lányt.
A többi sóhajt, ejh=hajh megvirrad még
És megvirrad, a nap fejükre süt.
Légypöttyös a tapéta és a falkép.
Az abroszon boros, kopasz fejük.

Pontos öregurak, kik messze estek
S most andalognak régi romokon.
Pipálnak, néznek és mozdulni restek.
Én már tudom: ez a szelíd rokon.
Az néha jön sötétlő délutánon
A gangjainkba, ozsonna=időn.
Ő a szegény rokon és sírva szánom,
Mert idegen portánkra enni jön.
Ez tréfás úr és macskabajsa szúrdos
És tarka, mint egy rút törökbazár.
Csupa parfüm, csat, gyűrű s egyre szurtos,
Fülén virzsinia és szalmaszál
Vadászkalapján tollak, össze=vissza,
Az élceit ki sem veszi zokon.
Vén nőcsábító, kártyás és borissza.
Én is nevetem: a bolond rokon.

De élt egy édes=édes rokonom,
Mint a mesében és az arca arcom.

S én róla, róla, róla álmodom,
Mivel megölte a láz és az asszony.
A rege szól: Sokat járt szoknyalesre,
Egy színésznőt várt télen minden este,
Egy csipkezebkendő lett a halála
S elment romantikusan és mosolygón.
Szelíd fejét csak pár könnyes szem látta
Egy téli éjen az üvegkoporsón,
Nyitott szemekkel, búsan, bízva, bátran,
Egy seb a száján s vér, mint a szivárvány,
Egy hős, modern szalonkabátban,
Ki elbukott a szerelem csatáján.

Úgy érzem őt. Ő a regék regéje.
Arcképe a hideg szalonban állt.
Hányszor futottam hozzá fázva=félve,
S szívtam magamba a hideg halált.
Imádom arcát. Olyan régi módi.
A nyakkendő, mint vékony tintacsorgás.
Fáradt szemek. Nők bátor bámulói.
Biedermeier=fej. Ah, én sem vagyok más.
És szenvedő száj. És nemes kezek.
Ilyen leszek, igen, ha nagy leszek.
És álmodtam – rózsája hova hullt?
És hol van most? – gondolkozom felőle.
És int nekem az arckép és a mult
És egy színésznő régi keszkenője.

Öreg anyó.

Karszékben trónolsz

S nagy barna, bámuló szemed
Nehézkesen és furcsa fénnel
Reánk mered.

Redő-gyűrűs, fekete arcod
Mindég olyan nyugodt, komor,
Mint a halottak tiszta képe,
Mint egy szobor.

Tipegve járkálunk körötted,
Tűnik év évre, percre perc
S te egyiptomi gráciával
Csak integetsz.

Száraz bőrdőből, kék eredből
A boldog ősz nyugalma száll.
Nem győz te rajtad már az élet,
Sem a halál.

Elébed állok s mintha=mintha
Az idő szárnya csapna rám.
Bámullak tágranyílt szemekkel,
Öreganyám.

Halottak napján.

Este, hogyha hallom,
Hogy áhítatra kondít a harang
Elálmodozom a bűgő harangon.

S hogy szól puhán a halkult, tompa hang
Hervadt ruhában ébred a gyerekkor,
Mely a szívemben porladoz, alatt.

Imádkoztam mint kis fiúcska ekkor.
Vékony kezem megfogta jó anyám.
Szemembe nézett mélyen s átölelt jól.

Féltem. Fakó volt arcom s halavány.
A lámpatenger kék, beteg derűjét,
Az őszi fényt tükrözte vissza tán.

Künn szürke, rémes volt az ónszínű ég,
A lelkem ott járt a sirok között
S a víziók egymást riogva üzték.

Fénylő ébenfa=zongoránk fölött
Két gyertyatartó szomorún ezüstlött,
Tágas szobánk homályba öltözött.

Künn álmosan borzongott már a hűs köd.
S én megbotoltam réveteg imámban.
Anyámat néztem, mint egy csendes üdvöt,

Fáradt imám hozzászállt s őt imádtam.

Miért zokogsz fel oly fájón, busan
Csendes szonáta, álmodó szonáta?
A kert mögül halkan felém suhan
Az évek árnya, tünt idők halála.

Álom fog át... És látom az anyám.
Némán ül a szűz, hófehér szobába.
A gyertya ég és vár a párna rám,
És sír a pergő, gyöngyöző szonáta.

Kis újjaim alatt zokog a dal.
Sok régi álmom újra visszaszáll ma.
Anyám nevet és újra fiatal.
S csak zeng az édes, illatos szonáta.

Az éjszakába csendesen beszél
És sírdogál fáradtan meg-megállva.
Ma álmom elviszi az enyhe szél
S az ábrándos, ezüstös halk szonáta.

Oly bús, akárcsak egy gyerekkacaj.
Akár a holdas jegenyének árnya,
Akár haló ajkon a tompa jaj,
Hogy csendbe halkul, meghal a szonáta.

A játék.

Az különös.

Gömbölyü és gyönyörű.
Csodaszép és csodajó,
Nyitható és csukható,
Gomb és gömb és gyöngy, gyűrű.
Bűvös kulcs és gyertya lángja,
Színes árnyék, ördöglámpa.
Játszom ennen=életemmel,
Búvócskázom minden árnnyal,
A padlóssal, a szobákkal,
A fénnel, mely tovaszárnyal.
A tükörrel fényt hajítok
A homoknak, a bokornak,
S a nap – óriás aranypézn –
Hirtelen ölembe roskad.
Játszom két színes szememmel,
A két kedves pici kézzel,
Játszom játszó önmagammal,
A kisgyermek is játékszer.
Játszom én és táncolok,
Látszom én, mint sok dolog.
Látszom fénybe és tükörbe,
Játszom egyre, körbe=körbe
Játszom én és néha este
Felkelek
S játszom, hogy akik alusznak,
Gyerekek.

A kis kutya.

Mégis a legszebb állat.
Magasba trónol fenn a vánkoson.
Csodálva nézem sokszor órahosszat
És fürgé szivverését számolom.
Ha álmodik csontokról és ebédről,
Gondolkozom, minő a kutya=álom?
Minő lehet az élete, az álma
Ezen a vad és végtelen világon?
Szegényke mindig bús. Kérdem, mi bántja?
S virgonc szemem kerüli futva=félve.
Egy néma=csendes bánat titka ködlik
Enyves szemébe, barna, bölcs szemébe.
És firtatom: nem szeret, úgye, senki?
S buksi fejét búsán térdemre ejti.
És szólítom: menjünk a kertbe ki
S lengő fülét lassan leengedi.
Vagy unszolom: hazádtól messze estél?
S melankólikusan magába mélyed.
Vagy kérdezem: fáj, úgye, fáj az élet?
S reámborul akár egy drága testvér.
És nógatom: szólj a kutyavilágról,
Hol tesvérkéd, apuskád messze él.
És kutya=házak vannak, kutya=szobrok.
Száját feszítem és mégsem beszél.
Vagy kérdezem: anyácskád gyászolod te
Úgye=úgye, hogy nem jó róla hír?
Nem tud beszélni, a kedveske néma.
És sír, és sír . . . Szegény kis kutya sír.

Úgy élünk együtt, két kis idegen,
Valahol messze, mese-szigeten.

A rút varangyot véresen megöltük.

Ó iszonyú volt.

Vad háború volt.

A délután pokoli=sárga.

Nyakig a vérbe és a sárba

Dolgoztunk, mint a hentesek

S a kövér béka elesett.

Egész smaragd volt. Rubin a szeme,

Gyémántot izzadt, mérgekkel tele.

A lába türkisz, a hasa zafir,

A bőre selymek fonadéka

S regés kincsével elterült

A gazdag, undok anya=béka.

Botokkal nyomtuk le a földre.

Az egyik vágta, másik ölte,

Kivontuk a temető=partra,

Ezer porontya megsiratta

S az alkonyon, a pállott alkonyon

Véres szemével visszánézett.

Kegyetlenül, meredten álltunk,

Akár a győztes hadvezérek.

Most itt vagyunk. A tiszta kisszobában.

Szép harc után. A szájunk mosolyog.

Maró fogunk az undort elharapja

S göggel emeljük kis fejünk magasra,

Mi hóhérok, mi törpe gyilkosok.

A kis baba.

Az álmodó baba

Öltözködik narancsszin bársonyokba
A délutánba méház mosolyogva
S búsan libeg kenderszinü haja.

A szeme alvó francia babáké,
A parfümöktől forró feje fáj.
Ah, miért ez a bucsuzkodó finálé?
Nem kell az élet, pompázó parádé,
Aranyfindzsákba hűlő csokoládé,
Nem kell neki a szende, lenge báj,
Valami fáj s nem tudja mije fáj.

És csupa gyász a fényes enyhe táj
És szája vérzik (ez a gyenge száj)
Mint vérpiros narancs, és fáj az élet
És fájnak a falon a régi képek
És alvó lelke önmagába réved,
Fáj, fáj az élet.

És fáj a füstölő, mely szerteszéled
Az ó szobán s fülledten ellebeg
És fáj a zongora (ah fáj az élet)
Ez az utolsó délutáni ének,
A billentyűk oly feketék, fehérek
S úgy fájnak a kis szöszke hercegek,
Testvérkéi, kik jönnek reszketeg,
Álmodva jönnek csendesesen előre,
Ezüst harisnyában, arany cipőbe,

Kék bársonyokban, és az ágy előtt
Reátekint szemök, siró szemök
És elsiratják, ümmögnek szegények
Ah élet, élet, pici baba=élet.

Ah a baba mily néma, halavány
A délután ravatalán.

Féltizenkettő.

Messze=messze

A piacunkon színes árnyak.
Vörös napernyők. Lila foltok.
Kisvárosi arany=vasárnap.

Mint déli álmok, délibábok
Úgy lengenek sután repülve
A nyári aszfalt sűrű csíkján
A harminchat fok Reaumure=be.

A sáfrányszínű sugaraktól
Lankadt lelkem halálra ernyedt,
De ők sietnek. Hova szállnak?
Uri, szagos misére mennek.

Az istenük már várja őket
Szagosan és aranyba fogva –
Öreg, naiv vidéki isten –
Úgy ül, mint egy pipereboltba.

Ők meg nevetnek, integetnek
A hűvös templom bűvös öblén
És muzsikál és orgonázik
A zene, ima és a tömjén.

Künn a sárgára pörkölt nyári kertben
A nap tűzzáporától összeverten
Haldoklanak a sápadt rózsafák.

Sóhajtva várjuk mind az éjszakát.

Az elsötétített szobába bent
Jár a varrógép... Álmos, tompa csend.
Az ablakokba hervadó virág,
Az üvegen szivárványkarikák.
Ebédutáni részeg nyugalom,
Csupán az óra kattog a falon
S a piros csíkos függönyökön által
Beárad a nap tompított tüze
És egybeolvad a lágy félhomállyal.

De folyosónk oly hűvös és üde,
Akár a mély, sötétlő pince lenn.
A ház emészt pihenve nesztelen,
Öreganyó a zöld zsöllyébe dül,
Könyvet, kötést hamar a sutba dob
S csukló pillákkal csendbe szenderül.

Dongók zümmögnek néki altatót.

Az asztalon ott a feketekávé.
Egypár kenyérhéj, pár borosüveg,
Friss körték, dinnyék, hamvas bélűek,
S egy régi pápaszem, öreganyámé.

Kutyánk nyelve a márványra dőlt.
Csönd.

A légyfogóink álmosan zenélnék.
Néhány ügyetlen légy mindjárt becseppen
S bután evickél a csipős ecetben

A konyhában sugárzó rézedények,
Szines papircsipkék, bús, álmos élet,
Nagy serpenyők, fényes mozsártörők,
A jég között néhány tejesköcsög.

Két óra. — A nyár tikkadt csöndjében
Minden pihen.

Ez a beteg, boros, bús, lomha Bácska.

Itt félve jár az úri kisgyerek.
Mérgecs virágok, nyiszlett emberek.
Egy távol torony ferde lángolásba.
Méreggel mart, fehér, virágos orcák.
Lánggal ríktó selymek, rác mennyország.
Nehéz aranypénz a lányok nyakán,
Mindegyik oly finom és halavány.
A trombiták estente mint a szörnyek
Egy vörös korcsma=ablakból rőfögnek.
Trágár tivornya, részeg és tunya.
Sír a melankólikus szláv dudu.
Most reszketek. Azt mondják, hogy mulatnak
Sípít a súp, csörömpöl minden ablak,
Boros az asztal, véresek a kések,
Az ördög is felpántlikázva lumpol.
Festett leányok lesnek a zsalukból
S én meghalok, ha egyszer odanézek.

És ott egy vén, vidéki gyógytár.

Gyakran be=benézek oda.
Öreg karszéke oly kopott már
És lóg és leng agg bársonya.
Az ablakokon át ki is hat
A patikai furcsa=friss szag.
Fönn dobozok kövér hasa.
Mindegyik egy török basa.
A titkok közt szédülten állok
S kérek álomport, mérgeket,
Én mindenkit megmérgezek,
Megölöm az egész világot
S a parasztokra gondolok,
Mert a parasztok gonoszok...

A patikának üvegajtájában
Búsul, búsul
Egy gyógyszerészsegéd.

És fuvolája egyre fujdogálja
Szegény, szegény
Együgyű énekét.

Ha elmehetnék innen messze tájra,
Igen, igen,
Igy szól a fuvola.

Csak menni, menni, mindörökre menni,
Tovább, tovább
S nem tudni, hogy hova.

A temetésemén sok nefelejts lesz,
Virág, virág.
Virágos sir fogad.

Fiatal szája így ríkatja folyton
Búsan, búsan,
Az ódon sípokat.

Ki tudja miért s ki tudja, hogy mióta?
Zenél, zenél
S ki tudja, hova jut?

Az ablakon lenéz egy szőke asszony.
Lenéz, lenéz.
De oly sötét az út.

Olajlámpája vérvörösen ég már,
Lobog, lobog
És künn köd és homály.

Kopott ezüstbillentyűkön az ujja
S az ősz, az ősz
Ő véle fuvolál...

A roszleányok – mondják – arra laknak,
Mélyén az odvas és repedt falaknak.
Én láttam egyet. Óriás kalapban.
És arcomat zokogva eltakartam.
A keze, lába oly picinyke volt.
Az ördög küldte s csupa csipke volt.
Színház után ment, csatakos ruhában,
Egy utca=sarkon tűnt az éjbe, láttam.
A roszleány mind arra künt tanyáz,
Hol sáros utcán búsan ég a gáz.
Úgy látom őket. Szájuk fázva reszket.
Hideg testük, akár a szín=ezüst.
Előttük lángol egy förtelmes üst
S kigyóvért isznak és békákat esznek.

A délután pezsgett a poros uccán
Mint az aranybor
S egyszerre este lett.
És úgy megváltozott az utca akkor.
Savanyú holdfény lett a sugarakból,
A tűzborból ecet.

Az első ős.

Jaj az de szomorú volt.

A híg eső sötéten csepegett
És kézilámpással, rozoga pallón
Ballagtak el a szótlan emberek.
Csak erre emlékszem. Meg néha arra,
Hogy halt meg a kertünkben egy virág
S a zöld gyepen, sárgáló délutánon
Cikáztak a virgonc fehér cicák.
De estefelé fojtott már a füstszag,
Csak a gyümölcs mosolygott a rudon,
Gyertyával jártak a pincék homályán
S lopótökkel bort hoztak, úgy tudom,
A vén pohárba, esti lakomára,
Mind, mind nevettek, én voltam csak árva
És fájt a szépség és a csillogó bor
És fájt az ős és a zenés szüret,
A sár, a szél, a nyár bús nevetése,
A nagymamák, kik kéklő szemüket
Rámcsillogtatták pápaszemen által
És fájt az est, mikor az emberek tárt
Csűrőkbe vitték a dús szőke termést
S rézkotlákban főzték a szilvalekvárt
A kerti székeket is mind behozták
És gyertya mellett a szobában ettünk.
Mint temetésre kongott a harangszó
És a tünő nyár settengett megettünk.
Kis nyári ruháim is eltemették
Egy zöld ládába s ott tavaszig sírtak
S nyomukba – hűvös, józan, őszi tömjén –
Halálosan fojtott a naftalin=szag.

Ilyenkor elfutottam a szobámba
Az orvosságos üvegek közé
És néztem, hogy repül le néma gyásszal
Az est a csapzott, tarlott táj fölé.
Kis újjaimmal csendesen doboltam
A lágyan összeizzadt üvegajtón,
A konyhában daloltak a cselédek,
A szél valamit keresett sóhajtón.
És amikor már mindenütt setét lett,
Az ágyba megöleltem kisöcsémet.
Aztán pihegve sírtam egymagamban,
A fákra néztem, lombjuk úgy zugott.
Titokzatosan bámultak szemembe,
Mint rongyba burkolt, ázott koldusok.

Ha néha=néha meghal valaki,
Egy délután ordító trombitákkal
Viszik a döbrent, bús utcákon által
S egész nap ezt a zenét hallani.
Oly bánatos, olyan igénytelen
A pap, a pluviále és a szolgák,
Vörösre sirt orrokkal a rokonság,
A gyászszegélyes kendők a szemén
S később a hanton, ha az este jön,
Magányos sírás künn a temetőn,
Egy anya, aki gyászruhába, sírva
Kis pléhkoszorút igazít a sírra ...

De mégis gyönyörű ez s kis szivemben
Valami mondja, hogy ez az egyetlen,
Csak ez a bús nagyság, mi itt megy el
És bánatomra harsogón felel
A trombiták kövér aranyló torkán
Egekbe zengő beethoveni orkán.
A hangszerek a ködös égbe nőnek
És este, este a felhő=mezőnek
Szélén gyakorta látom,
Hogy gázol a homályon –
Csupa köd, zene s fellegek –
Egy óriási gyászmenet.

Egyszer pedig magamba mentem.
A fák között kis éji ösvény,
Amelyre rávetette fősvény
Világát néhány éji csillag,
Valami zúgott a homályban
És nem tudtam, hogy az a szél volt
Ezüsthináros volt az égbolt
S nem tudtam, a hold fürdik ottan.
Csak hallgattam a szél zúgását,
Csak néztem a vékony korongot,
Mely egy fa ormain borongott,
És sárga volt, akár a boltban
A savanyú citrom=cukor.

És szállva=szálldostak az éjben
A reszkető, remek rakéták,
A siető, sebes staféták
És százezer és millió volt,
Angyal, sugár is trillió volt.
A lombon, a sötét fa=rácson
Intett egy mennyei karácsony.
Egy nagy csillag, mint aranyalma
Érett és súlyos reszketéssel
Kisértve lebegett felettem
És én kezecskémmele vettem,
Hazavettem, ágyamba dugtam
S ingembe tűztem éjszaka...

Kip=kop, köveznek. Itt van a tavasz.
Hajnalban száz kalapács zaja ébreszt.
Úgy hallgatom ágyamból a zenés neszt,
Mily csiklandó és édes és ravasz.
Tavasz, tavasz. Az utcánkat javítják.
Mostan felajzzuk a csigát, parittyát.
Tavasz, tavasz. Táncol az udvaron,
A kék, a sárga, piros luftbalón.
Kip=kop, zene az élet, muzsika,
Láng ég a fákon, a bokor zöld oltár.
Mostan miséznek a kis madarak
És a szobákban is ezer titok vár.
Dal zeng, ha megütöm a képet, asztalt,
Zenél, muzsikál a cipőm, az aszfalt.
Most mint a léggömb szállani szeretnék.
Mily csiklandó és édes és ravasz,
A zöldbe bújni s enni cseresznyét.
Cseresznyepiros, zöldarany tavasz.

Mi van még itt?

Egy kis fürdőhely is.

Szegényes, kedves és titokzatos.

Erdő. Liget. A levegője friss.

Láncot csörget az öreg csónakos

És ladikot bocsát a néma tóra.

Tánccal, zenével hív az esti óra

S hajnalba már – csiklandozós nagyon –

Új zene veri furcsa ablakom.

Oly idegen az ágy, a gyertya, szék.

Repedt tükör. A függöny furcsakék.

Távol a fák között egy tarka bolt áll,

Messzire fénylik ferde bábuja.

Emlékpohár, sip, gyöngy, göröggyufa.

Vörös karbolpor rossz kanálisoknál.

Kiérdemült, olcsó romantika.

De ősz felé, jaj ősz felé de bús itt.

Az erdő fáj. Ledobja koszorúit

S üres lesz a sok ócska kalyiba.

A tó, a tó is őszi ködbe búvik

És döng a szúnyog az ablakszítán –

Picike, véres, cincogó cigány –

A nyár kisért, munkálkodik a pók,

A kikötőben pállnak a hajók,

S a fürdőházban kikukucskaál árván

A rozoga zuhanyból egy szivárvány.

Az esti erdőn kertel a halál.

A tó körül láz, békanyál...

És azután a híves, holdas esték.
Itt nyaral a szegénység és betegség
Alélt napon, vénasszonyok nyarán.
Sok béna aggot párnaszékbe tolnak
S tengő raja a vénkisasszonyoknak
Az árva nyártól búcsúzik talán.
Az őszi vendéglőn szegény idillek.
Egy álmos ur, előtte sör, szalámi.
A sánta pincér piszkos frakkban illeg
S a kutya nem győz a falatra várni.
Késői szazon, a szobák is olcsók.
Egy bús öreg motozgat este itt
A part körül és megmeri a korsót
S a tóból tétre gyógyulást merít.

A tó, a tó! az eleven poézis
Fölötte az ég s — összefoly a két viz —
Egymásbaolvad — tág gyermekszemekkel
Fel=felmeredve nézem néma reggel.
A tó, a tó! a messzeség! hahó!
A messzeségbe elvisz egy hajó
Ó álom, áldás, szívdobogató
Tündéri titkok tükre, tiszta tó.
Tündéri tó! Az ég is mint a tó
Kék habja oly sejtelmesen inog.
Gyakran keresek rajt egy illanó
Továbblibegő, lenge ladíkot.

Milyen lehet az élet ottkívül?

Csak néha jönnek a vásárosok.
S hírt hoznak városunkba messziről
És markaikba sok=sok pénz forog,
Különösek, tarkák és rikitók,
Kucsmásak, fázók, mint az eszkimók
És síp fütyöl és zeng a rossz zene,
Varázsitalt iszunk és dob pörög
Meváltozik mindnyájunk élete.
Itt vannak a szakállas bűvölők
A fülledt bódében ezernyi nép,
Halott királyok, kertek, régi kép,
Hercegleányok, messze tengerek,
Szemem káprázva megremeg
S ijedve=égve látja
Hogy tolja fel lélegző, néma arcát
Egy vértelen, halálsápadt viaszbáb
A sárga délutánba.

Adélutánoktól mindig búsan futottam.
Ha jött az árny s ha nőtt szívem felett,
Megbujtam a gyerekszobában egy sarokban.

És az egész föld beleremegett.

Egyszer. Szél és fehérség. Por. Kisértés.
Mindenki valamit keres,
Még a homok is ideges.
Otromba zaj
És tompa jaj –
Oly elhaló – olyan csodás –
Harangozás – bús motozás –
Nincs nyugta sehol nyugtalan szívünknek,
A tikkadt fecskék álmosan repülnek.

Máskor rikitó fény és sárgaság
A tűz felgyújtja vágyainak dalát
És nőnek a bűnök s a kisleányok,
Mi nézünk félve, szivdobogva rájuk.
A nap beteg szívünkre süt,
Bánatosak a hegedük,
Emlékeink hervadtan illatoznak
S halljuk szavát búcsúzó bánatoknak,
Gonosz fejfájás kóvályog felettünk,
Égnek a kedves szemei,
Szoknyáitól meggyúl a levegő,
Rá se merünk tekinteni.
Csak babrálunk sárgult arcképeken.

De néha csupa sejtelem.

Ilyenkor elhal a vér éneke
És minden oly üres és fekete.
Gyertyák gyúlnak vihar=váró szobákban,
Sajogva lüktet homlokunk.
Fogunk csikorgatjuk és nem beszélünk,
Elfordítjuk fejünk. S úgy suttogunk.

Ilyenkor a szobánk mint a sziget
S körötte a hideg lég mint a tenger.
Kis kucsmáinkon zuzmara zizeg
S piros arcokkal, könnyező szemekkel
Haza jövünk. Kezünkbe korcsolya.
Reánk süt a lámpácska mosolya.
És fő a kedves kávé, forr a tej,
A pesztonka perecért szalad el.
Csak pihegünk, szemünk bámulva néz
S a sárga gesztenyén végigcsorog
A rózsaméz.

A sakk.

Feketesárga tarkaság.

Figyelve áll őrt a tarka báb.

Apám órákig bámul, nézi=nézi

És visszabámul, nézi őt a sakk.

Szivarfüstbe beszélget véle hosszan,

Mint egy komoly arab.

Jaj, az estét úgy szeretem,
Az este egy kis szerencsyerek,
Ki várja bús szerencsenanyját
És addig játszik téveteg.
Lángot fúj a fekete éjszakába,
Pufók lámpákat, zengő tüzeket,
Mint kishú, ki néma kedvtelésből
Szappangolyókat ereget.

Oly jó ébredni.

Álmom messzeszédül

S a tegnapi szobát már láthatom.

Ha fuldokolva – az álom vizébül –

Kis paplanomra nyújtom a karom.

Ez itt a part már.

Ah, de szép, de szép volt

Ez ébredés csiklandva, tétován,

A mosdótálban a közeli égbolt,

A zongorázás a másik szobán.

Tündéri reggel. A sötét szalonba

Apuska zongorázik andalogva.

Ó Mendelssohn. Álombeli ködök.

Úgy hallgattam az ajtó hasadékán

S állok a hangok közt kis ingbe, némán,

Mint hajnali gyöngyvirágok között.

A húgomat a bánat eljegyezte
És most csak ül, szelíden, csendben ül
Virágai közt, mindig egyedül.
Ő is virág. Hervadt virág a lelke.
A húgomat a bánat eljegyezte.

Az ablakunk mellett csak vár szegény
A szenvedés hajol szive fölé
S ha rózsza nyílik ki, nem az övé.

Csendes, komoly hajfűrtje a fején
Szegényesen búsong – fakulva s árván –
Mint holtleányé a koporsópárnán.

És néz. Szelíden, békült, tiszta szemmel
Zokogni nem tud és nevetni nem mer.

De hogyha nem lát a szobába senkit
És elmotoz, vagy ó szekrényeket nyit,
Siratja bús, koszorútlan fejét
És hogyha körülömlí a setét,
A könnye vén csipkék közt hulldogál
S a szíve jaj, mint megrepedt pohár –
Gyémánt pohár – babonásan csilingel,
Mert valaki játszott e tiszta szívvel,
Széttörte s most olyan a sóhaja,
Hogy néha, ha az én szobámba téved,
Rémült imákat suttogok az éjnek
S nem alszom el az éjszaka.

Ő meg csak nézi, hogy a kert alatt
Hogy éled újra szüntelen a nap, —
Bús sárga nap — s hogy száll a lomha este
És vár.

Mivel a bánat eljegyezte.

Nagy társaság.

Ó bús macskazene.

Sipítózó, fejetlen áriák.
Egymástölő, kietlen hangvilág.
Nagybőgő=hangok maffla röheje,
Malacbandák fortissimoja. Solo.
Vérmes, bibor kúrthangok kacaja.
Csupa fonák zaj és hangmaskara.
Részeg citera. Sápítózva szóló.
Üstdob. Cintányér. Örült, kába lárma
Nagynénibókok sápadt áriája.
Bósz trombiták. Meggárgyult oboák.
Mind oly titokzatos, siró, fonák,
Hogy lelkem, ez a néma zongora
Valami fájdalomtól rezdül által
S míg hahotáz az öröm mámora,
Felhangzik húrjain egy tompa gyászdal.

A nagymamámhoz vittek el aludni
Egy éjjelen.
Sötét bokrok között egy kert kukucskált
Emlékezem.
A félhomályban állt egy üvegajtó.
Oly furcsa volt.
Az óra vert, vert, de nem úgy mint otthon,
Dalolt, dalolt.
Vén óra, régi székek, fanyar illat,
Kisértetek.
Csordultig telt bánattal pici mellem,
Majd megrepedt.
Kiáltani akartam és lerogytam,
Mint egy hívő.
Karom kitártam s hirtelen megállott,
Állt az idő.

Gyakran megyek el most halott házak kapujánál,
Hol régesrég vidám nénik és régi bácsik laktak
És kérdezem titkát a hallgató, konok falaknak,
Mért van bezárva a kapu? és várom, visszajő-e,
Az, aki csendesen pihen a messze temetőbe?
És néha, hogyha fáj a délután, okosan s komolyan
A barna bőrdíványt nézem, mely mostan is egész olyan,
Mint amikor aludt rajta egy régi kedves ember
S járok tág terméken némán felsajgó gyötrellemmel
És sírok és csodálkozom,
Hogy az öreg dívány ma is oly kedves a szívünknek
S a márványasztalok, ahol régen=halottak ültek,
Úgy állanak, mint egykoron.

Másként halálos csend és néma untság.
Poros akác=sor, vakolatos uccák,
Petroleumlámpák és nyugalom,
Üveggolyók a kicsi udvaron,
Olykor a hárs alatt egy bús sarokba
Kalácsos, tejszines, hosszú ozsonna
Vasárnap délután meg tétován,
Mig bánatommal egymagamba járok,
A lányok, a buta vidéki lányok
Magyar dalt nyúznak a kis zongorán.
Aztán a tiszta, kis szobába hátul
Borozgató barátok jönnek össze
És kártya járja, nevetnek dörögve
S kiküldenek a füstös, bús szobából.
Elmúl egy hét. Most a varrónő jön meg.
S a nagyanyáim kötnek, egyre kötnek.

Hogy vágyom innen el, el messzire,
Hol kanyarog a vonatok sine,
S piros, zöld lámpa lángol biztatón,
Óda, a sín felé tárom karom.
És nézem a mozdonyt, a póznadrótot,
Ott az öröm, ott a világ talán.
De itt maradok s topogok, vivódok,
Mint a rabok a börtön udvarán.

Menj, kisgyerek.

Most vége ennek is.

Menj, drága gyermek, édes kisfiam.

A te utad a végtelenbe visz,

De én előttem már a semmi van.

A semmiség. Meg egynéhány merész év,

Aztán a férfikor s a sárga vénség.

Menj édesem s bocsáss meg a dalosnak,

Ki mostan a szinpadra kényszerit,

Menj budapesti bús redakciókba

S némán takard fel szóló sebeid.

Menj a Newyorkba s kávéházi márvány

Ravatalán tanulj újra meghalni,

Irigy szemek kereszttüze közé menj

S hadd nézzék benned mi az irodalmi.

Menj és panaszkodj, hogy az vitt a piacra,

Ki tégedet legjobban szeretett

És kirabolva tiszta kis koporsód,

Most kinyitotta halott szemedet.

Mondd, árva vagy és most lettél legárvább –

Picike koldus, a föld kerekén –

Mezítlenül születél, meztelen mégy . . .

Menj, menj szegény.

EZT A KÖNYVET, MINT AZ
ELSŐ AMATŐR TEVAN-KIADÁST
ÖTSZÁZ SZÁMOZOTT PÉLDÁNYBAN,
1913-BAN KÉSZITETTE TEVAN ADOLF
KÖNYVNYOMDÁJA BÉKÉSCSABÁN.

264 SZÁM.

KOSZTOLÁNYI DEZSŐ
•A SZEGÉNY KISGYERMEK PANASZAI•
CIMŰ VERSCIKLUSA ELSŐ IZBEN
A •MODERN KÖNYVTÁR•-BAN
JELENT MEG.

